

Kunst kopen voor de doe-het-zelver?

'Zelfkunst kopen' is een boek dat onlangs verscheen. Toen ik enige maanden geleden de blauwdruk ervan onder ogen kreeg zorgde die meteen voor de nodige hilariteit. Er bordelden direct een paar titels van boeken bij me op, die in de toekomst ook maar het aan de beurt moeten komen: 'Uw hersenoperatie in een handomdraai' of 'Bouw uw eigen maanraket'.

Vele aspirant 'doe-het-zelf'-kunstkopers zullen, anders dan de titel doet vermoeden, na het lezen van dit nieuwe boek niet meer geïnspireerd zijn om op eigen kompas te varen. Het is één en al waarschuwing. 'Welkom in de jungle', zo wordt de publicatie ingeleid. Het is geschreven door Sander Kooistra en Ard Huiberts, die vorig jaar 'Valse kunst. Hoe de kunst koper bedrogen wordt' het licht deden zien. Een opzienbarend boek, waarin wordt beweerd dat slechts tachtig procent van het totale landelijke veilingaanbod authentiek is. De au-

teurs stellen (terecht) dat de kunstmarkt overspoeld wordt door valse kunst, die 'gewoon' verhandeld wordt. Met name kleinere veilingen worden in het boek beticht van bewuste misleiding van de argeloze kunst koper, omdat zij werken van onduidelijke of valse signatuur niet als zodanig ten verkoop aanbieden. De publicatie deed binnen de Nederlandse kunstwereld nogal wat stof opwaaien en de media reageerden happig op de commotie die hierdoor ontstond. Vele veilingbedrijven haastten zich te verklaren dat het bij hen wel meeviel.

Malafide praktijken

Zwendel in de kunsthandel is al zo oud als de branche bestaat. Ophef en publicaties erover evenzo. Roemrucht is het boekje 'Kluchten en Drama's in den Kunsthandel', uit 1944, geschreven door een kunsthandelaar onder het pseudoniem Inge Wijde. Hierin stelt de schrijver zich ten doel de kunstliefhebber een beetje wegwijs te maken op 'het doornige pad der kunst', door deze een keur aan kunstpraktijkgevallen en 'De tien geboden voor den kunstkoopster' voor te schotelen. Jaren eerder, in 1926, ver-

scheen 'Knoeierijen in den schilderijenhandel', van M.J. Brusse. Het verhaalt over onder meer het maken en herkennen van valse schilderijen en de misbruiken in de handel en op veilingen. En zo zijn er daarna nog talrijke publicaties verschenen over de minder mooie kanten van het kunstbedrijf. Met de boeken van Kooistra en Huiberts is dus eigenlijk niets nieuws onder de zon, zou je zeggen. Wellicht niet, maar het is goed dat de kunstmarkt - zowel aanbieders, bemiddelaars als kopers - weer eens wordt wakker geschud en dat een breed publiek aan de hand van toegankelijke lectuur wordt gewezen op het bestaan en de omvang van weinig vertrouwenwekkende tot zelfs malafide praktijken binnen de Europese veilingwereld en kunsthandel. Ik zou daarbij willen opmerken dat de praktijken die de publicisten als 'malafide' bestempelen, in belangrijke mate in de sfeer liggen van een verregaande vorm van nonchalance. De normen vervlakken omdat het eigenlijk al jaren lang zo toegaat en er nooit eens strikt is opgetreden, noch door justitieel onderzoek, noch door nieuwe regelgeving.

Romantische school, naar B.C. Koekkoek: 'Boslandschap met landvolk en jagers', paneel, 42,2 x 57,1 cm. Herkomst: collectie Isabella Schnaubert, Haus Tulliaeff, Moskou.

Consumentenkoop

Hoewel het een en ander nogal ongenueanceerd is geschreven, geven de boeken van Kooistra en Huiberts mijns inziens toch een goed signaal af; er is hierdoor een steen in de vijver geworpen die de juiste reacties heeft teweeggebracht. Vanuit de Federatie TMV, de brancheorganisatie van registertaxateurs, -makelaars en -veilinghouders, kwamen daarna belangrijke thema's op tafel. Zo is de consumentenkoop, de wettelijke garantieregeling bij de particuliere koop van een roerende zaak, ook voor de hele kunst- en antiekbranche dwingend recht geworden. Dat wil zeggen dat, geheel los van de veilingvoorwaarden, er gewoon een harde wettelijke garantieregeling op de omschrijving van een aanbieding is voorgeschreven (dus ook in de veilingcatalogus) van een half jaar! Ook als er iets anders in de veilingvoorwaarden staat wordt dit met deze dwingendrechtelijke regeling 'overruled'. Voor de veiling wordt het dus steeds meer van belang een voorbehoud te maken met betrekking tot de echtheid van het kunstwerk. En er is, min of meer naar aanleiding van het laatste boek, een begin gemaakt met een zekere mate van uniformering van de veiling-

voorwaarden, die landelijk nogal wat verschillen vertonen. In de algemene boodschap die in beide boeken wordt afgegeven kan ik mij wel vinden, ondanks kritiek op de ongenueanceerdheid bijvoorbeeld, omdat alle bedrijven te veel over één kam worden geschoren. Met 27 jaar ervaring, het jaarlijks aankopen van zo'n 700 schilderijen - waarvoor je een veelvoud ervan moet beoordelen - en een paar duizend expertises en taxaties, leer ik nog elke dag. Regelmatig duiken er verrassingen op, die ook ik niet direct weet te duiden. Vergelijk ons beroep maar met dat van een medisch specialist: een oneindig leerproces. Hoe kán een particulier dan de risico's in ons metier omzeilen? Na een cursus, of het lezen van zo'n honderd bladzijden? Een goede kunsthandelaar geeft de zekerheid die geen bemiddelaar of veilingbedrijf kan geven: een harde garantie van minimaal vijf jaar. Tot zelfs twintig jaar - 'levenslang' noem ik dat. Zo'n lange garantie is geen probleem als je stáát voor je vak en als je staat áchter je geleverde kunstwerken. En dat betekent niet alleen garantie op echtheid. Ook die op 'justus pretium' is van belang - de juiste prijs voor de geleverde waar(de). En verder de ga-

rantie op goede conservering en op een 'conservatieve' restauratie, waarbij terughoudendheid in het restauratieproces voorop staat. Kortom, indien u, buiten een specialist om, zelf een kostbaar kunstobject koopt, bewandelt u eenzelfde weg als iemand die zijn neurologische klachten zelf diagnosticeert met behulp van een medisch handboek.

En de grote veilinghuizen dan? Daar werken toch experts? Uiteraard is daar veel meer kennis in huis dan bij een kleiner veilingbedrijf en ze hebben natuurlijk een bepaalde garantie en vooral een naam hoog te houden. Maar een veilinghuis heeft ongewild ook te maken met een relatief snelle doorstroom van jonge specialisten. Vanwege deze doorstroom heeft men vaak niet de noodzakelijke kennis in huis, hoezeer er ook naar gestreefd wordt. Voor een gedegen kennisopbouw is, naast een aanzienlijk talent, zeker meer dan tien jaar 'kijken en keuren' nodig. Daarboven komt het werk van de specialisten de laatste decennia meer en meer in het gedrang: was vroeger de 'dienende taak' om de te veilen collectie 'bestens' te verkopen het uitgangspunt van het beleid, tegenwoordig zijn het de

Barend Cornelis Koekkoek (Middelburg 1803-1862 Kleef): 'Boslandschap met boerenhutten en een kudde bij een schaapskooi', paneel, 39,5 x 50 cm, gesigneerd en gedateerd 1851. Verso: lakzegel van de schilder. Herkomst: Goupil's (kunsthandel Goupil & Cie.), New York, Galerie Heinmann, München en particulier bezit Oost-Duitsland.

J.G. Hans (1826-1891): 'Winters landschap met figuren op het ijs', paneel, 28,6 x 35,5 cm. Herkomst: Kunsthandel Frans Buffa en Zonen, Amsterdam en Kunsthandel E.J. van Wisselingh & Co, Amsterdam.

U ziet de verschillende stadia van de 'rehabilitatie' van een schilderij van J.G. Hans, een leerling van A. Schelfhout. Het schilderij was voorzien van twee schaatsers in het verschiep, op de voorgrond een man achter een bakslede met een hond en rechtsonder de signatuur A. Schelfhout. Na schoonmaak gingen de figuren en de valse signatuur A. Schelfhout er volgens verwachting gemakkelijk af. En, de authentieke signatuur van J.G. Hans kwam op de plek van de toegevoegde signatuur weer tevoorschijn!

harde financiële targets waaraan voldaan moet worden. De financiële afdeling en marketingafdeling zijn het hart van het bedrijf geworden en naar hun eisen moeten de specialisten zich richten. Vroeger was dat omgekeerd. Een vooruitgang? Allesbehalve! Nu financiële targets belangrijker worden dan de kunstzinnige en historische merites van een te verkopen collectie, gaat men een kunstwerk meer en meer zien als een 'effect', als een 'beleggingsobject'. Daar wordt kunst echter helemaal niet voor gemaakt. Kunst koop je vanuit je hart. Kunstverkoopers zouden dat moeten respecteren en zich minder moeten laten leiden door moderne marketing. Nu lijkt het vaak alsof er geen tijd meer is voor een meditatie moment, zelfs niet bij het kopen van kunst. En juist dát moet een

inspirerende bezigheid zijn, waarbij de liefhebber blind moet kunnen varen op de specialist. Die betrouwbaarheid hoog in het vaandel heeft. Die een jarenlange, harde garantie vanzelfsprekend vindt. En die het voornoemde beginsel van justus pretium aanhangt.

Niet over één kam
Het is dus noodzaak dat de potentiële kunst koper zich goed 'inwerkt' alvorens tot aanschaf van een schilderij, beeld of ander kunstobject over te gaan. Het advies daarbij: niet te impulsief kopen, maar eerst informatie inwinnen over de kunstenaar met wie je in zee wilt gaan. Trek diens reputatie bijvoorbeeld na bij de Federatie TMV, de VHOK (Vereeniging van Handelaren in Oude Kunst in Nederland) en de Stichting NedArt, alle geves-

tigd in Amsterdam. Deze bepalen de gedragscodes waar de veiling en kunsthandel zich aan dienen te houden. Onder hun leden bevinden zich overigens ook diverse kleinere kunsthandelaars en veilinghouders. Deze kunnen dus niet over één kam geschoren worden: velen van hen zijn bonafide en handelen volgens de onderschreven gedragscode. Integriteit is hierbij het sleutelwoord. Dit is de basis van de beroeps-ethiek in de kunstwereld, met zijn veelal ongeschreven wetten. Garantie op authenticiteit, een zuiver deskundigenoordeel en justus pretium, gebaseerd op grondige kennis en jarenlange ervaring, staan hierbij het hoogst in het vaandel.

Frank Buunk

Verkooptentoonstelling

19e-20e Schilderijen en Beeldhouwwerken

- Alechenko M.S.
- Andronov N.I.
- Bokelmann C.L.
- Basov B.M.
- Bakhuijzen v.d.S.
- Briskin V.M.
- Breitner G.H.
- Drevin A.A.
- Domerque J.G.
- Dmitriev B.G.
- Efanov V.P.
- Gurvich I.M.
- Grinman I.H.
- Herrmann H.
- Jungblut J.
- Kusnezov P.W.
- Liebermann M.
- Mesdag H.W.
- Melzanetti A.
- Nikonov N.M.
- Popova I.N.
- Syschkov F.V.
- Schmiedberg E.
- Zadenvork A.S.

Bloemenmarkt Amsterdam 90 x 120 cm
Hans Herrmann 1858-1942

Galerie en - Beeldentuin
Hotel La Richelle

Uitgebreid op Internet
www.russianart.nl

5 min. loopafstand van de RAI
Openingstijden: van 12.00 - 20.00 uur
tel +31 - (0) 20. 6717971 Holbeinstraat 41 1077 VC Amsterdam

SPECIALE DECEMBEREXPOSITIE
[OVERWINTEREN]

"WINTERDIERENTUIN": 150 DIERENSCULPTUREN
SCHILDERIJEN: 10 JAAR AD SNIJDERS
ANTIËKE WAPENS & JACHTTROFEEËN
ANTIËKE MEUBELEN, KLOKKEN EN BAROMETERS

MEET DIERENSCULPTUREN VAN O.A.:

- JAN CUPIDO
- MARK DEDRIE
- TJAVDAR ILIEV
- ERIK KIERKELS
- MIEP MAARSE
- BILLIO NIC
- FIONA ZONDERVAN

Speciale openingstijden decemberexpositie	
1 dec	12.00 - 20.00 uur
4-5 dec	12.00 - 18.00 uur
6-8 dec	geboden
9-10 dec	12.00 - 20.00 uur
11-12 dec	12.00 - 18.00 uur
13-15 dec	geboden
16-17 dec	12.00 - 18.00 uur
18-19 dec	12.00 - 18.00 uur
20-21 dec	12.00 - 20.00 uur
24-26 dec	geboden
27-30 dec	12.00 - 20.00 uur
31 dec-1 jan	geboden

Jan Deckersstraat 45
5591 HP Heeze
tel: +31 (0)40 226 2810
fax: +31 (0)40 226 59 68
info@beauxarts.nl
www.beauxarts.nl

NEW Old
fine arts & antiques

EXPOSITIE 3 DECEMBER - 30 DECEMBER 2004

Galerie les BeauxArts